

Република Северна Македонија
Министерство за одбрана

**Упатство за начинот на постапување на специјалистите за јазично
тестирање при изработка на тестови и спроведување на тестирање за
владеење англиски јазик согласно СТАНАГ 6001**

- второ издание -

Скопје, февруари 2021 година

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10, 51/11 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 96/19 и 110/19) и член 20 став 1 точка 46, точка 47 и точка 48 од Законот за одбрана („Службен весник на Република Македонија“ бр.42/01, 5/03, 58/06, 110/08, 51/11, 151/11 и 215/15 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 42/20) министерката за одбрана донесе,

**Упатство за начинот на постапување на специјалистите за јазично тестирање при
изработка на тестови и спроведување на тестирање за владеење англиски јазик
согласно СТАНАГ 6001**

- второ издание -

Глава 1 ОПШТ ДЕЛ

Член 1 Предмет

Со ова Упатство се пропишува начинот на постапување на специјалистите за јазично тестирање при изработка на тестови и спроведувањето на тестирањето според НАТО стандардот СТАНАГ 6001, едиција 5.

СТАНАГ 6001 е скала на владеење странски јазик усвоена од НАТО во 1976 година како мерило за способноста за владеење странски јазик меѓу членките, а подоцна и со земјите потписнички на Партнерство за мир (ПЗМ).

Тестирањето согласно скалата СТАНАГ 6001 се спроведува согласно методологијата за тестирање препорачана од Бирото за меѓународна јазична координација (БИЛК), советодавно тело на НАТО во областа на јазичната обука и тестирање.

Член 2 Нивоа според скалата СТАНАГ 6001

Скалата СТАНАГ 6001 се состои од 6 нивоа за вештините слушање, зборување, читање и пишување. Нивоата се следните:

1. Ниво 0 – без практично владеење,
2. Ниво 1 – секојдневно преживување,
3. Ниво 2 - функционално,
4. Ниво 3 - професионално,
5. Ниво 4 – експерт,
6. Ниво 5 – елоквентен роден говорител.

Член 3 СТАНАГ 6001 тест

СТАНАГ 6001 тестот се подготвува врз основа на скалата СТАНАГ 6001 (прилог бр. 1) и се спроведува за нивоата 1, 2 и 3 за потребите на Министерството за одбрана и Армијата на Република Северна Македонија.

СТАНАГ 6001 тестот има за цел да го оцени нивото на способноста на кандидатите за општо владеење на англискиот јазик за четирите јазични вештини (слушање, зборување, читање и пишување) без оглед на каква било претходна јазична подготовка.

СТАНАГ 6001 тестот може да биде едностепен, двостепен или тростепен и ги опфаќа нивоата 1, 2 и/или 3. Тестот може да се спроведе компјутерски или во печатена форма.

Изработката на тестовите и спроведувањето на тестирањето според СТАНАГ 6001 го вршат специјалисти за јазично тестирање вработени во Министерството за одбрана.

Специјалистите за јазично тестирање (во понатамошниот текст специјалисти) се професори по англиски јазик кои имаат завршено специјализирани обуки за изработка на тестови и спроведување тестирање по англиски јазик според СТАНАГ 6001. Обуките се организирани од страна на БИЛК.

Специјалистите континуирано ги следат сите процедури при процесот на тестирање и вршат евалуација на целокупниот процес. Врз основа на научени лекции и размена на искуства преку соработката со национални СТАНАГ 6001 тимови од други држави, се врши измена и дополна на постоечките процедури и методологијата за јазично тестирање.

Специјалистите се независни и самостојни во својата стручна работа.

Стандардизацијата на процедурите при тестирањето се одржува преку редовни консултации со БИЛК, а екстерната проверка на тестовите во поглед на запазување на стандардот се врши со ВАТ тестот (Benchmark Advisory Test).

Член 4 Формат на оценување

Јазичните способности се означуваат со формат на оценка од 4 цифри кои се однесуваат на вештините по следниот редослед: слушање, зборување, читање и пишување. На овој формат на оценка му претходи кодот СЈП што означува дека прикажаниот профил е стандардизиран (С) јазичен (Ј) профил (П). Во одделни случаи може да се користи и ознаката плус (+) за да се покаже ниво на способност кое е повисоко од нивоата дефинирани во скалата од 0 до 3, но не ги исполнува сите критериуми за следното повисоко ниво. На пример, СЈП 3 3 2 1+, значи ниво 3 за слушање, ниво 3 за зборување, ниво 2 за читање и ниво 1+ за пишување.

Резултатите постигнати од СТАНАГ 6001 тестот не можат да се едначат со други резултати кои кандидатите ги постигнале на други тестови, и истите се независни од нив.

Член 5 Целна група

СТАНАГ 6001 тестот е наменет за:

- воен и цивилен персонал од Армијата на Република Северна Македонија и административни службеници од Министерството за одбрана кои се упатуваат на работа во меѓународна средина каде работен јазик е англискиот;
- воен и цивилен персонал од Армијата на Република Северна Македонија и административни службеници од Министерството за одбрана чии работни места налагаат соработка со силите на НАТО во доменот на воени операции, вежби и обуки, или пак комуникација и соработка со НАТО штабови или други мултинационални команди;

- офицери планирани за унапредување во чин мајор и повисоко за што задолжително е познавање на најмалку еден од службените јазиците во употреба во НАТО, на најмалку ниво 2.2.2.2. по СТАНАГ 6001;
- воен и цивилен персонал од Армијата на Република Северна Македонија и административни службеници од Министерството за одбрана кој треба да биде упатен на обуки, образование или специјализација во мултинационална средина каде што работен јазик е англискиот;
- лица од други државни институции кои засноваат работен однос на неопределено време во Министерството за одбрана со преземање заради упатување во хуманитарни и меѓународни операции, НАТО мисии и операции и во примената на правото на индивидуална или колективна самоодбрана, операции за кризен менаџмент и кооперативна безбедност и команди, штабови и воени единици на меѓународни организации во странство и на територијата на Република Северна Македонија;
- питомци од четврта година од Воената академија „Генерал Михаило Апостолски“, и
- слушатели по англиски јазик по завршување на обуката по англиски јазик.

Глава 2 ФАЗИ НА ИЗРАБОТКА НА ТЕСТОВИ

Член 6

Анализа на потребите

Анализата на потребите е насочена кон подобрување на процесот во однос на организацијата на сесиите за тестирање, насоките за тестирање, времетраењето на тестирањето, содржината на тестот, соодветноста на темите за тестот, итн.

Анализата вклучува активности за прибирање информации за барањата и потребите на кандидатите, како и за очекувањата и потребите искажани од страна на авторитетите.

Во анализата може да се користат прашалници кои кандидатите анонимно ги пополнуваат по завршувањето на тестирањето, разговори, набљудувања, резултати од тестирањата, итн. Анализата што ја спроведуваат специјалистите е неформална.

Член 7

Планирање

Планирањето е подолготрајна и попрактична фаза и опфаќа повеќе прашања од кои зависи организацијата на активностите кои специјалистите ги имаат предвидено, а се однесуваат на: бројот и видот на тест задачи што треба да се напишат, можности за предтестирање, рок за составување на конечната верзија на тестот, потребни финансиски средства, место и времетраење на тестирањето.

Член 8 Дизајн и развој

Дизајнирањето на тестот се врши врз основа на информациите добиени од претходните две фази наведени во членовите 6 и 7.

Специјалистите заеднички донесуваат одлуки за новиот тест со составување на Спецификација за СТАНАГ 6001 тест, документ кој ја опишува целата структура на тестот и неговата содржина.

Развојната фаза се состои од:

- пишување задачи (селекција на текстови, проценка на нивната тежина и пишување тест задачи согласно договорените интерни процедури за пишување тест задачи);
- прво разгледување на задачите при што се врши анализа на напишаните задачи и истите се задржуваат, менуваат или отфрлаат;
- пилотирање на мал број лица, по можност родени говорители на англиски јазик или колеги, со различно ниво на владеење на јазикот. По пилотирањето, лицата пополнуваат формулар со коментари за пилотираните тест задачи;
- второ разгледување на задачите по пилотирањето, при што задачите се задржуваат, менуваат или отфрлаат врз основа на добиените коментари од пилотирањето;
- составување на тест за предтестирање во ист или сличен дизајн кој се предвидува да се користи за реалното тестирање;
- предтестирање на голема популација;
- статистичка анализа на задачите по предтестирање за утврдување на параметрите на секоја задача;
- трето разгледување на задачите при што се носи конечна одлука за задачите дали да се задржат, подобрат или отфрлат врз основа на квалитативни и квантитативни информации од пилотирањето и предтестирањето;
- формирање на база со тест задачи со сите важни податоци потребни за анализа и селекција на задачите (тежина, код на задачата, тема, што тестира задачата, кога е направена задачата, извор, кога е користена, број под кој е користена, податоци од статистичка анализа);
- составување на конечна верзија на тест во утврдениот формат на тест согласно посакуваните стандарди за квалитет и според Спецификацијата за СТАНАГ 6001 тест. При составувањето на тестот се земаат во предвид тежината на задачите, содржината на тестот (теми), застапеноста на задачи во однос на предвидениот концепт за тестот, постепеното зголемување на тежината на задачите и местото на точниот одговор (за прашањата со повеќе опции);
- проверување на комплетноста и читливоста на тестовите вклучувајќи го и визуелниот впечаток.

Глава 3 ВЕШТИНИ И НИВОА НА СТАНАГ 6001 ТЕСТ

3.1. Вештина слушање

Член 9

Тест за ниво 1

Тестот за вештината слушање за ниво 1 се состои од најмногу 20 аудио/видео извадоци, со времетраење од околу 45 секунди. Вкупниот број на тест задачи изнесува 20. Сите извадоци се слушаат само еднаш.

Тестот содржи едноставни монолози и дијалози на теми од секојдневието, како: сместување, превоз, оброци, време, патувања, потреби кои произлегуваат од работното место, најосновни изрази на учтивост, едноставни насоки и упатства.

При слушање на овие содржини, кандидатот може да ја разбере главната идеја на извадоците.

Извадоците во тестот се земаат од автентични извори кои не се наменети за наставни цели. Доколку е неопходно, аудио извадоците се приспособуваат (се скратуваат или се поедноставуваат) и се снимаат. Можни извори на овие извадоци се:

- разговори на теми од секојдневието,
- најави за радио-телевизиски програми,
- соопштенија за јавни настани,
- известувања за итни случаи,
- емитувања на спортски резултати,
- временски прогнози.

Член 10

Тест за ниво 2

Тестот за вештината слушање за ниво 2 се состои од најмногу 20 аудио/видео извадоци со времетраење од околу 1 минута. Вкупниот број на тест задачи изнесува 20. Сите извадоци се слушаат само еднаш.

Тестот покрива широк спектар на теми од општо познавање, работна средина и активности на НАТО, и содржи:

- секојдневен разговор поврзан со работата и општеството,
- конкретни теми (лични и семејни вести, работи од личен и општ интерес, секојдневни работни содржини),
- описи на лица, места и нешта,
- раскажување на сегашни, минати и идни настани.

При слушање на овие содржини, кандидатот може:

- да разбере главни идеи и детали,
- да разбере говор со факти на ниво на пасуси,

- да одговара на конкретни прашања за текстови,
- да подредува по важност презентирани информации,
- да идентификува лица, места и нешта поврзани со главната идеја,
- да разбере меѓусебни врски помеѓу лица, места и нешта,
- да разбере временска подреденост на настани,
- да разбере причинско-последични врски,
- да разбере исходи и резултати.

Извадоците се земаат од автентични извори кои не се наменети за наставни цели. Извадоците се монолози, дијалози или разговори (дебати и интервјуа). Доколку е неопходно, извадоците се приспособуваат (се скратуваат или се поедноставуваат) и се снимаат. Можни извори на извадоци за ниво 2 се:

- кратки конкретни разговори,
- упатства или наредби,
- раскажување на факти,
- описи на факти,
- телефонски пораки,
- емитувања на кратки вести (ТВ, радио, интернет),
- емитувања на интервјуа.

Член 11

Тест за ниво 3

Тестот за вештината слушање за ниво 3 се состои од најмногу 20 аудио/видео извадоци со времетраење од околу 2 минути. Вкупниот број на тест задачи изнесува 20. Сите извадоци се слушаат само еднаш.

Тестот покрива широк спектар на теми од општо познавање, работна средина и активности на НАТО, и содржи:

- претежно формален и неформален говор на практични, општествени и професионални теми,
- говор од полето на професијата,
- јазик кој се користи на интерактивни состаноци, брифинзи и други подолги разговори,
- апстрактни концепти на теми за воено-безбедносни, економско-политички, научно-технички и културно-општествени прашања.

При слушање на овие содржини, кандидатот може:

- да разбере хипотези, поткрепено мислење, аргументирање, изјави и бранење ставови, други форми на образложување,
- да разбере имплицитни и експлицитни информации,
- да разликува стилски нивоа,
- да препознае хумор, иронија, емоционални конотации, финеси.

Извадоците се земени од автентични извори кои не се наменети за наставни цели. Извадоците се монолози, дијалози или разговори (дебати и интервјуа). Доколку е неопходно, извадоците се приспособуваат (се скратуваат или се поедноставуваат) и се снимаат. Можни извори на извадоци за ниво 3 се:

- интервјуа на општествени, економски, научни и политички теми,
- уреднички осврти,
- снимки од брифинзи, состаноци или конференции,
- посложени разговори на ТВ, радио, подкаст, итн.,
- предавања, говори, дебати, дискусии.

Член 12

Видови тест задачи

Тестовите за вештината слушање за сите нивоа можат да содржат задачи со повеќекратен избор, задачи со краток одговор, задачи со поврзување, задачи со пополнување на празни места или недовршени реченици за дополнување.

Член 13

Правила и инструкции за тестирање

Правилата за полагање на тестот се дадени на македонски јазик.

Инструкциите за решавање на задачите се дадени на јасен и едноставен англиски јазик и се однесуваат на:

- број на тест задача,
- како и каде кандидатот да ги означи точните одговори,
- колку пати кандидатот ќе ги слушне извадоците,
- примери на задачи.

Член 14

Оценување и бодување

Клучот на тестот се состои од точните одговори на тест задачите со повеќекратен избор и задачите со поврзување. Секоја тест задача има само еден точен одговор што овозможува објективно бодување.

Шемата за оценување ги вклучува сите прифатливи одговори на тест задачите за кои е потребно да се даде краток одговор или да се доврши реченица. Граматичките и правописните грешки во одговорите кои не го менуваат значењето не влијаат на бодувањето.

Секој точен одговор носи по еден поен. Не се одземаат поени за неточни одговори.

Член 15

Критериум за постигнување на ниво

Критериумот за постигнување на ниво е следниот:

- за основно ниво (1, 2 или 3): најмалку 70% точни одговори,
- за плус ниво: најмалку 70% точни одговори од основното ниво и 50% - 69% точни одговори од следното основно ниво.

3.2. Вештина читање

Член 16

Тест за ниво 1

Тестот за вештината читање за ниво 1 се состои од најмногу 20 текста. Секој текст има околу 70 зборови. Вкупниот број на тест задачи е 20.

Тестот содржи:

- кратки белешки,
- многу едноставен и поврзан пишан материјал,
- едноставни описи на луѓе, места или нешта,
- кратки објаснувања од областа на географија, владини и монетарни системи, кои се поедноставени за говорители чиј мајчин јазик не е англискиот,
- кратки упатства и/или насоки во формулар за пријавување, мапи, менија, именици, брошури, едноставни распореди, итн.

При читање на овие содржини, кандидатот може:

- да ја разбере главната идеја,
- да најде специфични детали (Кој?/Кога?/Каде?),
- да го предвиди значењето на непознатите зборови во контекст.

Тестот содржи текстови од автентични извори кои не се наменети за наставни цели. Доколку е неопходно, текстовите се приспособуваат за соодветното ниво (се скратуваат или се поедноставуваат). Можни извори на овие текстови се:

- весници (соопштенија, реклами, огласи, итн.),
- информации на огласна табла,
- едноставни упатства,
- покани, белешки, кратки пораки,
- информации за туристи,
- пакувања и етикети на продукти.

Член 17

Тест за ниво 2

Тестот за вештината читање за ниво 2 се состои од најмногу 20 текста со околу 200 зборови во еден текст. Вкупниот број на тест задачи е 20.

Тестот покрива широк спектар на теми од општо познавање, работна средина и активности на НАТО и содржи:

- конкретни, фактички и предвидливи текстови,
- фактички описи и детали,
- описи на лица, места и нешта,
- раскажување на сегашни, минати и идни настани,
- вести за секојдневни настани,
- едноставни биографски податоци,
- известувања,
- рутински деловни писма,
- едноставен технички материјал за општ читател.

При читање на овие содржини, кандидатот може:

- да најде и разбере главни идеи и детали (Кој?/Што?/Каде?/Кога?),
- да подреди настани по хронологија,
- да разбере дадени насоки и/или инструкции,
- да разбере причинско-последични врски (Зошто?),
- да разбере условни реченици и негации (Како?),
- да одговори на конкретни прашања за текстовите.

Текстовите се земаат од автентични извори кои не се наменети за наставни цели. Доколку е неопходно, текстовите се приспособуваат за соодветното ниво (се скратуваат или се поедноставуваат).

Можни извори за ниво 2 се:

- фактички и наративни статии во весници и списанија,
- инструкции, насоки и упатства за користење,
- брошури, проспекти, печатени материјали,
- формални и неформални писма,
- известувања,
- општи интернет страници,
- електронска пошта.

Член 18

Тест за ниво 3

Тестот за вештината читање за ниво 3 се состои од најмногу 20 текста за ниво 3 со околу 300 зборови во еден текст. Вкупниот број на тест задачи е 20.

Тестот покрива широк спектар на теми од општо познавање, работна средина и активности на НАТО и содржи:

- автентичен пишан материјал на општи и професионални теми,
- вести, информативни текстови и статии во списанија наменети за образовани читатели чиј мајчин јазик е англискиот,
- лична и професионална кореспонденција,
- извештаи,
- материјал од полето на лична професија,
- апстрактни концепти на теми за воено-безбедносни, економско-политички, научно-технички и културно-општествени прашања.

При читање на овие содржини, кандидатот може:

- да разбере апстрактни и хипотетички околности,
- да разбере поткрепено мислење, аргументирање, појаснување, различни форми на образложување,
- точно да го толкува материјалот, да поврзува идеи, разбира имплицитни информации,
- да разбере заклучоци, предлози, решенија,
- да разбере споредба и контраст на идеи,
- да разбере аргументи за и против,
- да проценува, анализира, резимира,
- да разликува стилски нивоа,
- да препознава хумор, иронија, емотивни конотации и финеси,
- да разбере технички лексикон во домен на својата специјалност.

Текстовите се земаат од автентични извори кои не се наменети за наставни цели. Доколку е неопходно, текстовите се приспособуваат за соодветното ниво (се скратуваат или се поедноставуваат).

Можни извори за ниво 3 се:

- лична и професионална кореспонденција,
- весници и списанија (вести, информативни текстови, уреднички статии, колумни во кои се изразува нечиј став, научни списанија и трудови),
- писмени расправи за јавни прашања, меморандуми,
- интернет страници на одредени теми,
- извештаи.

Член 19

Видови тест задачи

СТАНАГ 6001 тестот може да содржи задачи со повеќекратен избор, задачи со краток одговор, задачи со поврзување, задачи со пополнување на празни места или недовршени реченици за дополнување.

Член 20

Правила и инструкции за тестирање

Правилата за полагање на тестот се дадени на македонски јазик.

Инструкциите за решавање на задачите се дадени на јасен и едноставен англиски јазик и се однесуваат на:

- број на тест задача,
- како и каде кандидатот да ги означи точните одговори и
- примери на задачи.

Член 21

Оценување и бодување

Клучот на тестот се состои од точните одговори на тест задачите со повеќекратен избор и задачите со поврзување. Секоја тест задача има само еден точен одговор што овозможува објективно бодување.

Шемата за оценување ги вклучува сите прифатливи одговори на тест задачи за кои е потребно да се даде краток одговор или да се доврши реченица. Граматичките и правописните грешки во одговорите кои не го менуваат значењето не влијаат на бодувањето.

Секој точен одговор носи по еден поен. Не се одземаат поени за неточни одговори.

Член 22

Критериум за постигнување на ниво

Критериумот за постигнување на ниво е следниот:

- за основно ниво (1, 2 или 3): најмалку 70% точни одговори,
- за плус ниво: најмалку 70% точни одговори од основното ниво и 50% - 69% точни одговори од следното основно ниво.

3.3. Вештина пишување

Член 23

Тест за ниво 1

Тестот за вештината пишување за ниво 1 содржи најмногу две задачи.

На ниво 1, кандидатот може да напише или пополни едноставни текстови, како на пример: листи, кратки белешки, разгледници, кратки лични писма, телефонски пораки, покани, формулари, пријави, итн.

Темите за кои кандидатот може да пишува се: место на живеење, семејство, сообраќај, превоз, слободно време, забава, спорт, итн.

Член 24 Тест за ниво 2

Тестот за вештината пишување за ниво 2 содржи најмногу две задачи.

На ниво 2, кандидатот може да пишува едноставна лична и секојдневна кореспонденција и кореспонденција на работното место, како и меморандуми и кратки извештаи на конкретни теми во целосни, но едноставни пасуси кои содржат факти, како и да дава насоки, да опишува луѓе, места и нешта, и да раскажува сегашни, минати и идни активности.

Темите за кои кандидатот може да пишува се општи конкретни и воени теми. Општи конкретни теми се: лични и семејни вести (место на живеење, семејство, работа), оброци, временски услови, сместување, сообраќај и транспорт, патување, слободно време и забава, спорт, итн. Воени теми се: воена обука и воена кариера, учество во операции, мисии и вежби на НАТО и ПЗМ, итн.

Член 25 Тест за ниво 3

Тестот за вештината пишување за ниво 3 содржи најмногу две задачи.

На ниво 3, кандидатот може да пишува есеи со аргументи, анализи, хипотези, подолги објаснувања, раскажувања и детални описи за практични, општествени и професионални цели во формална и неформална кореспонденција.

Темите за кои кандидатот може да пишува се општи апстрактни и воени теми. Општи апстрактни теми се: животна средина, политика, економија, култура, наука, технологија, итн. Воени теми се: воена обука и воена кариера, учество во операции, мисии и вежби на НАТО и ПЗМ, итн.

Член 26 Правила и инструкции за тестирање

Правилата за полагање на тестот се дадени на македонски јазик.

Инструкциите за пишување на задачите се дадени на англиски јазик и опфаќаат:

- предложена должина за одговорот на кандидатот (на пример, неколку реченици, број на зборови, пасуси, итн.),
- предложено време за одговарање на задачата (на пример, 10 минути),
- до кого е упатен одговорот (на пример, близок пријател, колега, претпоставен, итн.),
- критериум за оценување (на пример, организација на текст, исполнување на задачата, итн.).

Член 27

Оценување

Оценувањето на постигнувањето на кандидатот го опфаќа севкупното владеење на јазикот врз основа на описите за нивоата за вештината пишување според скалата СТАНАГ 6001. Оценката се дава врз основа на јазикот произведен за време на тестот. Резултатот од оценувањето се запишува како: не положи, 0+, 1, 1+, 2, 2+ или 3.

Секој тест се оценува независно од двајца оценувачи, без откривање на доделената оценка. Доколку при доделувањето на конечната оценка се увиди дека оценувачите различно оцениле, тогаш се вклучува и трет оценувач. Оценувањето на третиот оценувач е независно од оценките на другите два оценувачи. Конечната оценка се добива кога две од вкупно три оценувања ќе бидат идентични.

3.4. Вештина зборување

Член 28

Формат на тест

Тестирањето на вештината зборување се спроведува во форма на интервју од страна на еден испитувач во присуство на еден оценувач.

Интервјуто се состои од три фази:

- почетна фаза во траење од 3 до 5 минути. Во оваа фаза се поставуваат директни прашања (биографски податоци, образование, професионално искуство, патување и слободни активности). Кандидатот добива можност да се навикне на гласот, изговорот и темпото на говорот на испитувачот при што неговите одговори не се оценуваат.
- главна фаза во траење од 20 до 30 минути. Во оваа фаза, испитувачот поставува прашања за да се утврди минималното владеење на јазикот, односно максималното владеење на јазикот.
- завршна фаза во траење од 3 до 5 минути. Со оваа фаза се завршува интервјуто. Ретко се користи како можност да се направат проверки за ниво и никогаш не се користи да се подигне кандидатот на повисоко ниво.

Член 29

Тест за ниво 1

На ниво 1, кандидатот може да:

- разменува поздрави,
- се претставува,
- прашува и одговара на секојдневни едноставни прашања,

- зборува за предвидливи лични потреби и потреби за сместување,
- учествува во кратки разговори,
- се справува со основни ситуации за преживување преку игра на доделени улоги.

На ниво 1, кандидатот може да искаже:

- најосновни изрази на учтивост,
- едноставни биографски податоци,
- основни потреби (нарачување оброци, обезбедување сместување и превоз, купување, итн.).

Теми на кои кандидатот може да зборува се: место на живеење, семејство, сообраќај и транспорт, слободно време и забава, спорт, итн.

Член 30

Тест за ниво 2

На ниво 2, кандидатот може да:

- опишува луѓе, места и нешта,
- раскажува сегашни, минати и идни активности,
- зборува за факти,
- споредува и прави контрасти,
- дава јасни инструкции и/или насоки,
- се справува со позната ситуација со компликација преку игра на доделени улоги.

На ниво 2, кандидатот може да зборува за:

- конкретни теми (работни процедури, семејство, лично минато и интереси, патувања, тековни настани),
- лични теми и теми поврзани со сместување,
- информации поврзани со факти,
- воени теми (воена обука и воена кариера, учество во операции, мисии и вежби на НАТО, итн.).

Член 31

Тест за ниво 3

На ниво 3, кандидатот може да:

- поддржува мислења,
- користи хипотези,
- изнесува и брани ставови,
- разјаснува поенти,
- решава проблем во непозната ситуација преку игра на доделени улоги.

На ниво 3, кандидатот може да зборува за:

- практични, општествени и професионални теми,
- апстрактни теми (економија, култура, наука, технологија, образование, околина, итн.),
- воени теми (воена обука и воена кариера, учество во операции, мисии и вежби на НАТО, итн.).

Член 32 Оценување

Оценувањето го вршат минимум двајца оценувачи. Оценката се дава врз основа на јазикот произведен за време на интервјуто. Резултатот од оценувањето се запишува како: не положи, 0+, 1, 1+, 2, 2+ или 3.

Интервјуто се снима во аудио формат. Во случај на несогласување во оценувањето, аудио снимката се преслушува од страна на дополнителен обучен оценувач кој независно оценува без да биде запознаен со претходното оценување. Конечната оценка се добива кога две од вкупно три оценувања ќе бидат идентични.

Снимките од интервјуата се чуваат и се користат само при обука и нормирање на оценувачи и во случај на поднесен приговор од страна на кандидатот.

Глава 4 ПРОЦЕДУРИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ТЕСТИРАЊЕ

Член 33 Сесии за тестирање

Тестирањето се планира и спроведува согласно годишниот календар за тестирање, како дел од планот за школување, обука, стручно оспособување и усовршување и специјализации на вработените во Министерството и Армијата. Годишниот календар содржи термини за спроведување на тестирањето, двапати годишно (генерално, март и октомври). Дополнителна сесија може да се организира и реализира за персонал кој посетувал настава по англиски јазик во Центарот за странски јазици, како и за питомци од четврта година на Воената академија. Тестирањето за овие целни групи се спроведува непосредно по завршување на наставата.

По исклучок од став 1 од овој член дополнителна сесија може да се организира и реализира за персонал во постапка за избор и упатување на должност во хуманитарни и меѓународни операции, НАТО мисии и операции и во примената на правото на индивидуална или колективна самоодбрана, операции за кризен менаџмент и кооперативна безбедност и команди, штабови и воени единици на меѓународни организации во странство и на територијата на Република Северна Македонија.

Во една сесија можат да се тестираат најмалку 10, а најмногу до 100 кандидати. Не се спроведува тестирање на поединечни вештини помеѓу сесии.

Член 34

Пријавување и селекција на кандидати за тестирање

Сесијата за тестирање се најавува два месеци пред почетокот на тестирањето. Пријавувањето и селекцијата на кандидати од Армијата го врши Генералштабот, додека пак пријавувањето и селекцијата на кандидати од Министерството го вршат раководителите на секторите. Предложените кандидати треба да бидат согласно целните групи наведени во член 5 и побарувањата искажани од страна на специјалистите.

По утврдувањето на вкупниот број на кандидати, специјалистите подготвуваат распоред за тестирање (датум, време и место).

Член 35

Спроведување на тестирање

Тестирањето по СТАНАГ 6001 се спроведува согласно стандардизирани правила и процедури за тестирање за сите вештини поединечно кои се содржани во прирачникот за спроведување на тест по СТАНАГ 6001 за потребите на специјалистите. Во вонредни услови, тестирањето се спроведува во услови кои ги дефинираат специјалистите согласно настанатата состојба.

Доколку има потреба од дополнителен персонал во надгледувањето на тестирањето (администратори на тестот), тогаш тој персонал ќе биде обучен пред тестирањето. Исто така, доколку има потреба од оценувачи за продуктивните вештини (зборување и пишување), тогаш во оценувањето се вклучуваат веќе обучени оценувачи според стандардот СТАНАГ 6001.

Член 36

Известување на резултатите од тестирањето

По завршувањето на тестирањето, за кандидатите се формира Стандардизиран јазичен профил (СЈП) со четири оценки и истиот се доставува до организационите единици и до кандидатите.

Врз основа на добиениот резултат, сите кандидати имаат право на приговор. Приговорот се доставува до Секторот за човечки ресурси во рок од 48 часа од приемот на резултатите.

Специјалистите се должни да го разгледаат приговорот, да направат повторен увид во тестот, и во рок од 5 (пет) работни дена од денот на приемот да достават одговор со образложение за прифаќање или одбивање на приговорот. Можни причини за прифаќање на приговорот се: погрешно преброени поени на тестовите за вештините читање и слушање, нарушени услови за тестирање (бучава, технички проблеми, сл.), и други причини за кои специјалистите сметаат дека имале влијание врз резултатите од тестирањето.

Член 37

Право на препологање

Секој кандидат има право да преполога, т.е. повторно да ги полага вештините кои не ги положил, или вештините кои во меѓувреме ги има подобро. Кандидатите можат да препологаат само еднаш, за што е потребно повторно да бидат пријавени за вештините кои ги препологаат.

Доколку кандидатите се тестираат во рамките на периодот на важност на уверението кое го поседуваат, последниот остварен резултат ќе се смета за валиден, односно претходниот резултат ќе се смета за неважечки. Во ваков случај, кандидатите се должни да го вратат уверението пред повторното тестирање.

Член 38

Издавање и валидност на уверение

Со уверение се стекнуваат сите кандидати кои ќе ги исполнат минималните критериуми за постигнување ниво по сите четири вештини. За ниво 0+ не се издава уверение.

За меѓународна употреба, т.е. работа во меѓународна средина каде работниот јазик е англискиот, уверението има важност од 3 (три) години. За лицата упатени на работа во меѓународна средина кои поседуваат уверенија чија важност истекува за време на упатувањето, уверенијата ќе имаат важност до завршувањето на нивното упатување во странство.

За национална употреба (распоредување на работно место, унапредување во повисок чин/звање, посетување обуки, курсеви, семинари, итн.), уверението има важност од 5 (пет) години.

Кандидатите кои биле пријавени за препологање се стекнуваат со уверение чија важност е од три или пет години сметано од првото полагање.

Уверенијата ги потпишуваат раководителот на Сектор за човечки ресурси и специјалистите за јазично тестирање. Уверението е двојазично, т.е. на македонски и англиски јазик (прилог бр.2).

Член 39

Признавање на СТАНАГ 6001 уверенија од други држави

За валидни уверенија се прифаќаат и признаваат само уверенија издадени од организациони единици од други земји одговорни за СТАНАГ 6001 тестирање кои се под надлежност на министерство за одбрана, армија, воена академија или други воени институции во соодветната земја.

Член 40

Измена и дополна на упатството

Измена и дополна на ова Упатство се врши согласно потребите на Министерството за одбрана и Армијата на Република Северна Македонија и насоките кои се издаваат од страна на НАТО и БИЛК.

Член 41

Со стапување во сила на ова Упатство, престанува да важи „Упатство за начинот на постапување на специјалистите за јазично тестирање при изработка на тестови и спроведување на тестирање за владеење англиски јазик согласно АРМ СТАНАГ 6001“ бр. 01-2710/1 од 12.05.2017 година.

Член 42

Ова Упатство влегува во сила со денот на донесувањето.

Изработиле: Маја Ѓуровиќ

Владимир Трпкоски

Алкмина Димова-Стоименова

Контролирал: полковник Тони Стојановски

Согласна: Јулијана Стојанова

Одобрила: Афрдита Волина

Бр. 16-1309/1

26-02-2021 2021 година

Скопје

МИНИСТЕРКА ЗА ОДБРАНА

Радмила Шекеринска-Јанковска

БИРО ЗА МЕЃУНАРОДНА ЈАЗИЧНА КООРДИНАЦИЈА

НАТО СТАНАГ 6001, издание 5

ПРЕГЛЕД НА ВЛАДЕЕЊЕ НА АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК ПО НИВОА

СТАНАГ 6001 СЛУШАЊЕ	Задачи (Што може лицето да направи)	Содржина (Што може лицето да разбере)	Точност (Колку добро може лицето да го користи јазикот)
Ниво 3 ПРОФЕСИОНАЛНО	☐ Разбира хипотеза, поткрепено мислење, аргументирање, изјави и бранење ставови, други форми на образложување ☐ Разбира имплицитни и експлицитни информации ☐ Разликува стилски нивоа ☐ Препознава хумор, иронија, емоционални конотации, финеси	☐ Голем дел од формален и неформален говор на практични, општествени и професионални теми ☐ Говор од полето на професија ☐ Јазик кој се користи на интерактивни состаноци, брифинзи и други подолги разговори ☐ Апстрактни концепти на теми како економија, култура, наука, итн.	☐ Може точно да следи најважни делови од разговор меѓу образовани говорители чиј мајчин јазик е англискиот, предавања на општи теми, доволно јасни телефонски разговори, и емитувања преку медиуми ☐ Ретко бара повторување, парафразирање или објаснување ☐ Може да не разбере многу брз разговор меѓу говорители чиј мајчин јазик е англискиот, сленг, регионализми или дијалекти
Ниво 2 ФУНКЦИОНАЛНО	☐ Разбира говор со факти на ниво на параграфи ☐ Одговара на конкретни прашања за текстови	☐ Секојдневен разговор поврзан со работата и општеството ☐ Конкретни теми како лични и семејни вести, работи од личен и општ интерес, секојдневни работни содржини ☐ Описи на лица, места и нешта ☐ Раскажување на сегашни, минати и идни настани	☐ Може со сигурност да разбере разговор лице в лице на стандарден дијалект, воден со нормална брзина со одредени повторувања и измена на зборови, од страна на говорител чиј мајчин јазик е англискиот кој не е навикнат на разговор со говорители чиј мајчин јазик не е англискиот ☐ Може да разбере само општо значење на говорот од медиумите или меѓу говорители чиј мајчин јазик е англискиот кои користат стручен или софистициран јазик ☐ Не може да разбере финеси на јазикот кои ги надополнуваат фактите
Ниво 1 ПРЕЖИВУВАЊЕ	☐ Разбира главна идеја	☐ Познати фрази и кратки и прости реченици ☐ Секојдневни потреби како најосновни изрази на учтивост, патување и потреби кои произлегуваат од работното место ☐ Конкретни изрази, прости прашања и одговори, и многу едноставни разговори ☐ Темии како оброци, сместување, превоз, време, едноставни насоки и инструкции	☐ Говорители чиј мајчин јазик е англискиот кои се навикнати да зборуваат со говорители чиј мајчин јазик не е англискиот мора да зборуваат бавно и да повторуваат или често да користат други зборови ☐ Има многу недоразбирања на главната идеја и фактите кои ја појаснуваат ☐ Може само да разбере говор од медиуми или разговор меѓу говорители чиј мајчин јазик е англискиот доколку содржината е целосно недвосмислена и предвидлива

СТАНАГ 6001 ЗБОРУВАЊЕ	Задачи (Што може лицето да направи)	Содржина (Што може лицето да разбере)	Точност (Колку добро може лицето да го користи јазикот)
Ниво 3 ПРОФЕСИОНАЛНО	☐ Поддржува мислења ☐ Користи хипотези ☐ Изнесува и брани ставови ☐ Разјаснува поенти	☐ Практични, општествени и професионални теми ☐ Апстрактни теми (економија, култура, наука, итн.)	☐ Без да бара зборови или изрази, може да го користи јазикот јасно и релативно природно за слободно да образложи концепти и да ги прави идеите лесно разбирливи за говорители чиј мајчин јазик е англискиот
Ниво 2 ФУНКЦИОНАЛНО	☐ Опишува луѓе, места и нешта ☐ Раскажува сегашни, минати и идни активности ☐ Зборува за факти ☐ Споредува и прави контрасти ☐ Дава јасни инструкции и насоки	☐ Конкретни теми (работни процедури, семејство, лично минато и интереси, патување, сегашни настани) ☐ Информации поврзани со факти ☐ Лични теми и теми поврзани со сместување	☐ Може да комуницира со говорители чиј мајчин јазик е англискиот кои не се навикнати да зборуваат со говорители чиј мајчин јазик не е англискиот, иако говорителите чиј мајчин јазик е англискиот можеби ќе треба да се приспособат кон одредени ограничувања
Ниво 1 ПРЕЖИВУВАЊЕ	☐ Разменува поздрави ☐ Се претставува и идентификува ☐ Учествува во кратки разговори ☐ Прашува и одговара на прашања ☐ Зборува за предвидливи лични потреби и потреби за сместување	☐ Најосновни изрази на учтивост ☐ Едноставни биографски податоци ☐ Основни потреби (нарачување на оброци, обезбедување сместување и превоз, купување)	☐ Говорители чиј мајчин јазик е англискиот навикнати да зборуваат со говорители чиј мајчин јазик не е англискиот се напрегаат, бараат повторување и го вршат поголемиот дел од комуникацијата

СТАНАГ 6001 ЧИТАЊЕ	Задачи (Што може лицето да направи)	Содржина (Што може лицето да разбере)	Точност (Колку добро може лицето да го користи јазикот)
Ниво 3 ПРОФЕСИОНАЛНО	☐ Разбира хипотези, поткрепено мислење, аргументирање, појаснување, различни форми на образложување ☐ Го толкува материјалот точно, поврзува идеи, разбира имплицитни информации ☐ Разликува стилски нивоа ☐ Препознава хумор, иронија, емотивни конотации и финеси	☐ Автентичен пишан материјал на општи и професионални теми ☐ Вести, информативни текстови и статии во поголеми списанија наменети за образовани читатели чиј мајчин јазик е англискиот ☐ Лична и професионална преписка ☐ Извештаи ☐ Материјал од полето на професија ☐ Апстрактни концепти на теми како економија, култура, наука, итн.	☐ Ретко погрешно разбира ☐ Не може секогаш целосно да ги разбере текстовите кои имаат необично сложена структура, ретко користени идиоми или висок степен на познавање на културата како дел од јазикот
Ниво 2 ФУНКЦИОНАЛНО	☐ Да ја најде и разбере главната идеја и деталите ☐ Да одговори на конкретни прашања за текстовите	☐ Конкретни, фактички, предвидливи текстови ☐ Описи на лица, места и нешта ☐ Раскажување на сегашни, минати и идни настани ☐ Вести кои опишуваат настани кои често се појавуваат ☐ Едноставни биографски информации ☐ Известувања ☐ Рутински деловни писма ☐ Едноставен технички материјал наменет за сите читатели	☐ Може да чита некомплицирани, но автентична проза на познати теми кои обично се дадени во предвидлив редослед што му помага на читателот да ги разбере ☐ Може да чита бавно и погрешно да разбира одредени информации
Ниво 1 ПРЕЖИВУВАЊЕ	☐ Ја разбира главната идеја ☐ Наоѓа специфични детали ☐ Го претпоставува значењето на непознатите зборови од контекст	☐ Многу едноставен поврзан пишан материјал ☐ Кратки белешки ☐ Соопштенија ☐ Лесно предвидливи описи на луѓе, места или нешта ☐ Кратки објаснувања од областа на географијата, власта, и валутата поедноставени за говорители чиј мајчин јазик не е англискиот ☐ Кратки упатства/насоки (формулар за пријавување, мапи, менија, именици, брошури, едноставни распореди)	☐ Го разбира основното значење на едноставни текстови со употреба на често користен јазик ☐ Може погрешно да разбере дури и некои едноставни текстови

СТАНАГ 6001 ПИШУВАЊЕ	Задачи (Што може лицето да направи)	Содржина (Што може лицето да разбере)	Точност (Колку добро може лицето да го користи јазикот)
Ниво 3 ПРОФЕСИОНАЛНО	☐ Може да пишува аргументи, анализи, хипотези во форма на есеј и опширно да појаснува, раскажува и опишува	☐ Формална и неформална кореспонденција и документи на практични, општествени и професионални теми ☐ Апстрактни теми (економија, култура, наука, итн.)	☐ Грешките се повремени, не пречат точно да се разбере, и ретко му сметаат на говорителот чиј мајчин јазик е англискиот ☐ Се пренесува точното значење иако техниките кои се користат за организација на подолг текст можат на некој начин да изгледаат непознато за говорителите чиј мајчин јазик е англискиот ☐ Врската и развивањето на идеите е јасна ☐ Пишувањето е соодветно на пригодата иако стилот на пишување може да е неприроден
Ниво 2 ФУНКЦИОНАЛНО	☐ Може да искаже факти ☐ Може да даде инструкции ☐ Може да опише луѓе, места и нешта ☐ Може да раскаже сегашни, минати и идни активности во целосни, но едноставни параграфи	☐ Едноставна лична и работна кореспонденција и слични документи, како меморандуми, кратки извештаи, приватни писма	☐ Може да биде разбран од лице чиј мајчин јазик е англискиот кој не е навикнат да чита материјал од лице чиј мајчин јазик не е англискиот ☐ Идеите можат да бидат недоволно организирани според главни точки или јасно подредување на настани. Меѓутоа, врската меѓу идеите не секогаш е јасна ☐ Грешки во граматиката, вокабуларот, правописот и интерпункцијата понекогаш можат да го извртат значењето. Меѓутоа, пишувањето главно е соодветно на пригодата
Ниво 1 ПРЕЖИВУВАЊЕ	☐ Може да пишува за да ги задоволи непосредните лични потреби ☐ Може да пишува кратки, прости реченици ☐ Може да произведе неврзани реченици или фрагменти на дадена тема	☐ Списоци, кратки пораки, разгледници, кратки лични писма, телефонски пораки, покани, формулари, апликации	☐ Може да биде разбран од читател чиј мајчин јазик е англискиот навикнат на обиди за пишување од страна на лице чиј мајчин јазик не е англискиот ☐ Малку покажува свесна организација ☐ Чести грешки во правописот, вокабуларот, граматиката, интерпункцијата

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА
СЕКТОР ЗА ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ

REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA
MINISTRY OF DEFENCE
HUMAN RESOURCES DEPARTMENT

УВЕРЕНИЕ | CERTIFICATE

СТАНАГ 6001 | STANAG 6001

име, име на родител, презиме

name, parent's name, surname

датум на раѓање _____,

date of birth _____,

тестиран/а со СТАНАГ 6001 тест

was tested with a STANAG 6001 test

и го постигна следниов резултат на владеење на англиски јазик:

and achieved the following results of English language proficiency:

Стандардизиран јазичен профил

Standardized Language Profile

Слушање / Listening: _____

Зборување / Speaking: _____

Читање / Reading: _____

Пишување / Writing: _____

Оценката ја дава СТАНАГ 6001 тимот во Министерството за одбрана:

The rating is issued by the STANAG 6001 testing team in the Ministry of Defence:

член на СТАНАГ 6001 тим |
member of STANAG 6001 team

член на СТАНАГ 6001 тим |
member of STANAG 6001 team

член на СТАНАГ 6001 тим |
member of STANAG 6001 team

Важност на уверение: до _____ за меѓународна употреба (т.е. до завршување на упатување во странство), до _____ за национална употреба.
Longevity of certificate: until _____ for international purposes (i.e. until the end of international assignment), until _____ for national purposes.

Бр. | №. _____
Скопје | Skopje, _____

Раководител на сектор | Chief of Department
